

TOESTAND VAN DE BIODIVERSITEIT IN BRUSSEL - LENTE 2008
EERSTE EVALUATIE VAN HET MEMORANDUM DAT IN FEBRUARI 1994 DOOR BRUSSEL NATUUR
WERD INGEDIEND BIJ DE REGERING VAN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

Eerste deel

• **Uitvoering van het in het GBP en GewOP
voorzien groene en blauwe netwerk.**

Het principe van het groene en blauwe netwerk is duidelijk opgenomen in de richtinggevende plannen. Toch blijven zowel het Gewest als de Gemeenten talmen met de concrete invulling ervan.

Wij stellen vast dat er in deze materie tot op heden geen enkele vooruitgang werd geboekt en dat integendeel bepaalde verbindingen en zelfs kerngebieden verdwenen of bedreigd zijn door stedenbouwkundige projecten (Hof ten Berg, Val d'Or, Engelandplateau, Neerpede, Molenbeekvallei).

Beoordeling: 0/10

• **Invulling en opvolging van de Natura 2000-gebieden**

Wij vragen : een samenhangende wettelijke basis op gewestelijk niveau, de sensibilisering van de gemeentelijke overheden en de eigenaars, het respecteren van de doelstellingen op het vlak van ecologische bescherming bij het inrichten van de gebieden in kwestie, de opvolging van inrichtingsprojecten in de aangrenzende gebieden.

Tot nu toe werd er in deze materie geen enkele administratieve stap gezet voor de concrete invulling, noch voor de uitvoering, noch voor de beheersplannen. Nochtans moet dit dringend gebeuren. Bovendien is de omzetting van de Europese richtlijn in een Brussels wettelijk kader nog steeds geen feit.

Beoordeling: 0/10

• **Uitwerking van een wetgeving die het behoud en het beheer van de groene zones in het GBP/GewOP ondersteunt.**

Het ontbreekt aan een wettekst die een zone met zekerheid de effectieve bestemming van groene zone kan verschaffen. Er moet een wetgeving tot stand worden gebracht die sancties voorziet voor om het even welke aantasting van groene zones (op dit ogenblik worden uitsluitend de meest flagrante gevallen vervolgd). Er dienen vooral ook stimulansen te komen voor de realisatie van groene zones (fiscale stimulansen, hulp van het Gewest bij het beheer, ...).

Op dit ogenblik is de situatie niet geëvolueerd. Zelfs bij de ergste gevallen wordt er niet overgegaan tot vervolging.

Voorbeelden: in volle broedseizoen van de vogels worden snoeiwerken toegelaten te Anderlecht, Ukkel, enz..., vernieling van poelen te Sint-Lambrechts-Woluwe, gedeeltelijke vernieling van een rietveld te Neerpede, afschaffing van vrijwaringszones (boorden) rond beschermde gebieden !

Beoordeling: 0/10

• **Het beter in aanmerking nemen van de gebieden, die omwille van hun biologische of landschappelijke waarde beschermd zijn.**

Bepaalde delen van gebieden die omwille van hun biologische en landschappelijke waarde beschermd zijn, kregen de bestemming van industrie- of woonzone in het huidige GBP. Wij vragen om het geheel van die zones de bestemming van groene zone te geven. We zouden ook graag zien dat de Gemeenten en het Gewest voldoende financiële middelen vrijmaken om een agressievere en meer verantwoorde politiek van verwerving van groene zones te kunnen voeren.

Het Gewest laat na doelbewuste acties te ondernemen om terreinen op te kopen of te ruilen.

Beoordeling: 0/10

• **« Gewestelijke Natuurparken » tot stand brengen**

Bij het - op maat van ons gewest - ontwikkelen van een concept voor Gewestelijke Natuurparken, is het mogelijk om de wijken gezelliger te maken en tegelijk de natuur tot zijn recht te laten komen. In Brussel kunnen hier verscheidene samenhangende gebieden toe gerekend worden: de Bezemhoek en de Vorsterij in Watermaal-Bosvoorde, Neerpede in Anderlecht, de vallei van de Zenne (zuid-oostelijke flank) met het Moeraske en de Kerkebeek, de 3 fasen van het Boudewijnpark te Jette, de vochtige zone van de Geleytsbeekvallei te Ukkel, met de Keyenbempt, Kinsendael en de Kauwberg.

Op een kortstondige bevolging na, geen vooruitgang op dit gebied.

Beoordeling: 0/10

- **Een gebied van 20 tot 30 hectaren groene ruimte creëren naast het Moeraske op het terrein van Schaarbeek vorming.**

Deze plaats is de laatste van het Gewest waar een grote multifunctionele groene zone kan gevormd worden. Dit gebied, dat ook het Moeraske zou omvatten, zou voor het Noorden van Brussel het equivalent zijn voor wat er in Jette of Anderlecht bestaat. Deze zone zou de oppervlakte aan groene zone met 200% vergroten in dit deel van Brussel.

Beoordeling: 0/10

- **Strikt respecteren van de biologisch waardevolle gebieden van het GBP.**

Wij willen hier het multifunctionele karakter van de halfnatuurlijke gebieden niet in vraag te stellen. Wel wijzen wij erop dat deze gebieden ook de inheemse flora en fauna moeten herbergen. Bij bepaalde recent uitgevoerde (Wilderbos, Open Woluwe, Mijlenmeers) of voorgestelde (Walckiers, Verrewinkelbos) inrichtingen is daar te weinig rekening mee gehouden.

Wij stellen vast dat bepaalde voor de biodiversiteit schadelijke ludieke activiteiten toegelaten worden in biologisch waardevolle gebieden (vb : Zoniënwoud)

Wij wensen dat de biologische waarderingskaart van het BIM een wettelijke verankering krijgt waardoor de gebieden die zij afbakt reservaten worden die de biodiversiteit mee in stand houden.

Wij stellen vast dat er verscheidene biologisch waardevolle gebieden verdwenen zijn (Mijlenmeers, Hof ten Berg, Val d'Or, Engelandplateau).

Beoordeling: 0/10

- **Behoud van de binnentuinen.**

De binnentuinen vormen een zeer belangrijk aandeel (40%) van de groene ruimten in Brussel. Ze spelen een essentiële rol in het groene netwerk. Ondanks de goede bepalingen van het GBP, stellen wij vast dat de toestand van de binnentuinen over het algemeen blijft verslechteren. Wij wensen dat de overheid, zowel op gemeentelijk als gewestelijk niveau, een meer verantwoorde houding aanneemt.

De binnentuinen verdwijnen gestaag en worden steeds vaker vervangen door verharde oppervlaktes of gebouwen. De bouwpromotoren rusten niet tot ze de binnentuinen hebben gelokaliseerd om ze vervolgens te verkavelen. Ongetwijfeld gaat het hier om de grootste aantasting van de biodiversiteit en het groene netwerk die zich de laatste jaren heeft voorgedaan. De overlegcommissies zijn wat dit thema betreft bijzonder nalatig. Als er alleen nog van mekaar geïsoleerde stukjes groene zone voorkomen, zal de aftakeling van de biodiversiteit slechts versnellen.

- **Behoud van de moestuinen.**

Moestuintjes hebben een belangrijke sociologische functie die steeds meer miskend wordt. Wij vragen dat de Gemeenten en het Gewest de nodige maatregelen nemen om het voortbestaan van deze activiteiten te verzekeren (percentage van het grondgebied van de gemeente dat op lange termijn deze bestemming kan krijgen, bevordering van biologisch tuinieren, esthetische en kwalitatieve - want niet-voorlopige - inrichting, enz.)

Wij betreuren het dat de moestuintjes van het Avijlplateau of rond het AZ VUB te Jette bedreigd worden, of dat ze in aantal worden verminderd in Evere. Maar op de Keyenbempt en aan het Tillensblok te Ukkel, zijn maatregelen gepland om de vervuiling ongedaan te maken en herstelmaatregelen.

Beoordeling: 4/10

- **Uitwerking door de NMBS van een samenhangend beheersplan voor het geheel van de spoorwegbermen.**

Dit plan is van primordiaal belang, want de spoorwegbermen spelen een essentiële rol in het groene netwerk. Daarom moet dit plan, zoals dat ook wordt opgelegd door het GBP, rekening houden met zowel met de technische behoeften en realiteiten van de NMBS, als met de biologische waarde van de betrokken zones.

Geen verandering.

Beoordeling: 0/10

- **Stopzetten van het oppompen van water in het Zoniënwoud door de BIWM.**

Deze maatregel zou een biologische meerwaarde opleveren voor het bosmilieu (toename van het grondwater, vermindering van het watertekort) en een vermeerdering van 60 tot 80 % van het debiet van de Woluwe (meerwaarde voor het ecosysteem van de rivier). Deze maatregel zou geen invloed hebben op de productiekosten van de BIMW (Vivaqua) want boren in het Zoniënwoud kost veel en levert weinig op (ongeveer 2% van de totale productie).

De effecten van de klimaatopwarming, meer bepaald op de groei van de beukenbestanden (die zo reeds veel te lijden hebben door watertekort), dwingen ons nog meer kracht bij te zetten bij ons verzoek.

Beoordeling: 0/10

- **Het instellen op gewestelijk en gemeentelijk niveau van een subsidiesysteem voor pedagogische en beheersactiviteiten van verenigingen die zich inzetten voor de verdediging van het leefmilieu.**

Het is wenselijk om voor de actieve verenigingen een subsidiesysteem te verzekeren dat onafhankelijk functioneert t.o.v. van hun relaties met de overheden (probleem van vergeldingsmaatregelen, een zeker cliëntelisme, ...).

De criteria zijn objectiever geworden en vergeleken met de vorige legislatuur zijn er verbeteringen aangebracht.

Beoordeling: 8/10

- **Inschrijving op de beschermingslijst van het terrein van Val d'Or te Sint-Lambrechts-Woluwe.**

Tot op de dag van vandaag blijft dit dossier zonder gevolg vanwege het Bestuur van Monumenten en Landschappen.

Ondanks een brede mobilisatie van het publiek, gaat de versnippering van dit biologisch waardevol terrein gewoon door. Meer dan ooit moet er dringend ingegrepen worden om de enkele ha die nog overblijven van de oorspronkelijke 36 ha, te redden.

Beoordeling: 0/10

- **Het op vier sporen brengen van Lijn 161.**

Het RER-project slokt 5 tot 7 ha van het Zoniënwood op in het Brussels Gewest. Wij willen deze logica waarmee onze laatste kwaliteitsvolle natuurlijke ruimtes worden vernietigd, stopzetten. Elke m² die van het Zoniënwood wordt weggenomen moet met een evenredige oppervlakte worden gecompenseerd. Het Brussels Gewest dient het verlies van 5 tot 7 ha dus te compenseren met het verwerven van een evenwaardige oppervlakte aan biologisch waardevolle gebieden die de bestemming moeten krijgen van integraal beschermde halfnatuurlijke gebieden.

Compensaties zijn er beloofd in termen van inrichtingen (beheer van bosranden, groenaanplanting), maar geen enkele voor de verloren oppervlakten die 5 tot 7 ha bedragen.

Beoordeling: 5/10

- **Het op vier sporen brengen van Lijn 161 (bis).**

In het kader van hetzelfde project willen wij dat er boven de E411 een doorgang wordt gebouwd om het voor de (genetisch niet-geïsoleerde) fauna mogelijk te maken over te steken tussen de twee blokken van het Zoniënwood in het Brussels Gewest.

Ecoducten op de lijn 161 evenals inrichtingen over de E411 bestaan al in een projectstadium, maar hun uitvoering blijft onzeker (en is dus niet gewaarborgd).

Beoordeling: 3/10

- **Bescherming van de Kauwberg**

Wij willen dat dit dossier definitief tot een goed einde wordt gebracht.

De bescherming is er wel, maar deze moet het stellen zonder beheersplan.

Overigens betreuren wij de vernietiging van de bescherming van de Vogelzangbeekvallei, het verlies van de vrijwaringszones die er het resultaat van is, evenals het risico om het Engelandplateau niet te beschermen.

Beoordeling: 5/10

- **Het niet doorvoeren van het BUV-project voor het schoonmaken van de vijver in Neerpede**

Het bestuur stelt voor de vijver een schoonmaakoperatie voor, die zeer zware werken meebrengt, extreem duur is en ecologisch nefast. Brussel Natuur heeft op haar beurt een project klaar met enkele lichte ingrepen, die weinig kosten en ecologisch aanvaardbaar zijn en die een veel betere oplossing voor het probleem bieden. Dit project is overgemaakt aan de bevoegde Gewestministers.

Wij vragen dat het BUV- project definitief naar de prullenmand wordt verwezen.

Beoordeling: 7/10

- **Stedenbouwkundige maatregel in het belang van de avifauna.**

Wij vragen dat er een stedenbouwkundige maatregel wordt genomen die bij nieuwe bouwwerken of bij renovaties van gevels aanspoort om op een deskundige manier holle bakstenen in de structuur in te passen. Deze holle stenen kunnen dienen als nestholtes voor hollenbroeders die in Brussel achteruit gaan (Mussen, Roodstaarten, Gierzwaluwen, ...)

Wij betreuren het dat er op dit domein geen enkele overheidsmaatregel werd genomen (nieuw GSV) en dat de enige acties hier voortvloeiën uit het initiatief van privé-personen of verenigingen (vb: werkgroep Huiszwaluwen)

Beoordeling: 0/10

- **Een beheersplan voor de flora van het beschermde kerkhof van Dieweg te Ukkel.**

Dit plan laat al jaren op zich wachten. In afwachting wordt er om het even wat gedaan !

Wij hopen dat het Gewest de gemeente aanmoedigt om een beheersplan voor het kerkhof van Dieweg uit te werken.

Beoordeling: 0/10

- **Pesticiden en openbare plaatsen.**

De ordonnantie van 1 april 2004 verbiedt het gebruik van pesticiden op openbare plaatsen. Wij stellen vast dat deze reglementering omzeggens niet wordt toegepast of in acht genomen. Daarom vragen we een update en respect voor deze wetgeving.

Wij zijn geschokt dat er op de openbare plaatsen, zowel op gewestelijk als op gemeentelijk niveau, nog steeds overvloedig gebruik wordt gemaakt van pesticiden. Bovendien voert het Gewest geen enkele sensibiliseringsactie naar particulieren toe.

Beoordeling: 0/10

- **Rationaliseren van de sector van het water.**

De sector van het water omvat twee duidelijk verschillende entiteiten : het drinkwater en het regenwater, die beide door een veelheid aan actoren worden beheerd (BIWM, BIWD, BUV, BIM, BrIS). Het feit dat zoveel diensten bevoegd zijn, scheidt verwarring. Het ligt aan de basis van onsamenhangende beslissingen en tussenkomsten, die nefast zijn voor het ecologisch beheer van de waterlopen en vijvers. Wij vragen een reorganisatie van deze entiteiten rond één aparte acteur per entiteit. *Op het terrein heeft deze rationalisering nog niet tot de verhoopte resultaten geleid.*

Beoordeling: 6/10

Update en nieuwe punten

- **Inrichting van de Gewestelijke Groene Wandeling (GGW)**

De inrichting van de GGW moet uitgevoerd worden met als partners de betrokken lokale verenigingen. Bij het vorm geven aan het concept moet men niet alleen mikken op de recreatieve en sociale functies, maar ook, en op een evenwaardige wijze, op de ecologische functie (biodiversiteit !). Om dit te doen moeten eerst en vooral de bestaande biologisch waardevolle gebieden en elementen beschermd en geherwaardeerd worden.

Voorbeelden: Walckiers, Vogelzangbeekvallei, enz. De sociale functie van het zich gemakkelijk kunnen verplaatsen mag niet ten koste gaan van de biodiversiteit.

- **Invoegen van een verbod in het GSV (of bestekken) om bomen te snoeien of om te hakken tussen 1 maart en 15 augustus.**
- **Fel verzet tegen het project om de Ring van Brussel te verbreden.**
- **Het invullen van het Europees verdrag van het landschap (Europese Raad) ondertekend te Firenze op 20/10/2000, door België geratificeerd op 28/10/2004 en in werking getreden op 01/02/2005.**

Tweede deel

Brussel-Natuur vraagt de overheid dat het vrijwaren van de biodiversiteit een prioriteit wordt op regionaal vlak en dat het daarbij niet meer uitsluitend bij mooie praatjes blijft. Het gaat om een opdracht en verantwoordelijkheid die onze generatie heeft ten opzichte van de toekomstige generaties. Het beschermen van de fauna en de flora mag niet beperkt blijven tot natuurreservaten of verre streken zoals het Amazoniëwoud. Natuurbescherming ligt binnen handbereik en begint als het ware op ons eigen balkon.

In tegenstelling tot wat doorgaans wordt gedacht, beschikt het Brussels Gewest nog over een rijk natuurlijk erfgoed inzake soorten uit het dieren- en plantenrijk. Overal in de stad, in de al dan niet speciaal daartoe voorziene ruimtes, op daken, tegen gevels, in tuinen, moet men ervoor zorgen dat deze biodiversiteit wordt gerespecteerd, hersteld en bevorderd. Deze zorg moet bepalend zijn bij alle toekomstige inrichtingswerken en er moet bij om het even welke belangrijke politieke beslissing voortdurend rekening mee gehouden worden. Wij verwachten van het Gewest dat zij deze bezorgdheid tot de hare maakt en haar een plaats en voorrangrol toekent. Deze bezorgdheid moet de basis vormen van elke actie in de toekomst.

Besluit

Het Gewest heeft misschien wel enkele projecten zoals “Natuur in je tuin” of “bloemrijke gevels” willen ondersteunen. Als Brussel Natuur echter de balans opmaakt van wat de regering heeft gedaan op het vlak van het beschermen van de biodiversiteit in Brussel, is het resultaat rampzalig !

De voortdurende versnippering van de groene zones, het volbouwen van de binnentuinen evenals het verdwijnen van de Biologisch Waardevolle Gebieden, veroorzaken op korte termijn en in ernstige mate een verlies op het vlak van biodiversiteit.

Deze vaststelling stelt ons diep teleur. Brussel Natuur vraagt daarom van de overheden een onmiddellijk moratorium m.b.t. elke (her)bestemming van alle feitelijke groene ruimtes en binnentuinen.

In het huidige algemene kader, met de milieucrisis, de klimaatopwarming en de voortdurende achteruitgang van de biodiversiteit, vraagt Brussel-Natuur aan de gewestelijke en gemeentelijke overheden om de nodige maatregelen, die de biodiversiteit ten goede komen, bovenop de politieke agenda te plaatsen.